

Stockholms stadsbyggnadsnämnd
Registraturen
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Yttrande över utställt förslag till detaljplan för Nobel center, del av Norrmalm 3:43, Norrmalm. Dp 2013-00460

Stadsmuseet avstyrker förslaget till detaljplan för Nobel center på Blasieholmen med hänvisning till den negativa påverkan på kulturhistoriskt värdefulla miljöer och bebyggelse som förslaget innebär.

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har ställt ut ett förslag till detaljplan för nytt Nobel center på Blasieholmen för granskning. Vid tidigare samråd för förslaget avstyrkte Kulturnämndens kulturmiljöutskott (i enlighet med stadsmuseets tjänsteutlåtande) detaljplaneförslaget med hänvisning till den negativa påverkan på kulturhistoriskt värdefulla miljöer och bebyggelse som förslaget innebär. Efter samrådet har förslaget bearbetats, bland annat genom att den föreslagna byggnaden har sänkts med 3,1 meter och minskats något i storlek. Trots denna bearbetning av förslaget bedömer stadsmuseet att den negativa påverkan kvarstår och avstyrker det utställda förslaget med samma motivering. Stadsmuseets slutsats är att Blasieholmsudden inte är rätt plats för en ny byggnad av föreslagen storlek och utformning.

Förslaget till detaljplan

Stadsbyggnadskontoret har ställt ut ett förslag till detaljplan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning för nytt Nobel center på Blasieholmsudden i Stockholm för granskning. Förslaget är en bearbetning av det förslag som var på samråd under våren 2015. Bland annat har den föreslagna byggnaden sänkts med 3,1 meter och minskats något i storlek. Dessutom har föreslaget garage under byggnaden utgått och planen har kompletterats med mer detaljerade utformningsbestämmelser. Miljökonsekvensbeskrivningen har reviderats.

Bakgrund

Vid tidigare samråd för förslaget avstyrkte Kulturnämndens kulturmiljöutskott (i enlighet med stadsmuseets tjänsteutlåtande)

detaljplaneförslaget med hänvisning till den negativa påverkan på kulturhistoriskt värdefulla miljöer och bebyggelse som förslaget innebär.

Det utställda förslaget har inte remitterats till stadsmuseet. Stadsmuseet anser dock att det är viktigt att granska det utställda förslaget eftersom den bearbetning som har skett sedan samrådet var tänkt att möta delar av den kritik som bland annat kulturmiljöutskottet framfört.

Stadsmuseets synpunkter på förslaget till detaljplan

Stadsmuseet har i det tjänsteutlåtande som låg till grund för samrådsyttrandet från Kulturnämndens kulturmiljöutskott redogjort för platsens och den befintliga bebyggelsens värden samt den negativa inverkan planförslaget skulle få på dessa värden. Stadsmuseet vill utöver det som framfördes i samrådet tillägga följande:

Platsens lämplighet

Stadsmuseet anser att den långa process som lett fram till det nuvarande förslaget till Nobel center på Blasieholmen tydligt visar på att platsen inte lämpar sig för en byggnad av den föreslagna storleken. Trots en arkitekttävling med flera av Sveriges och världens ledande arkitekter inbjudna samt omfattande bearbetning av förslagen efter tävlingen för att anpassa dem till platsens förutsättningar har samtliga remissinstanser och sakägare som kommenterat estetiska och/eller kulturhistoriska aspekter i samrådet varit kritiska till förslaget. De justeringar som har gjorts av förslaget efter samrådet ändrar enligt stadsmuseets uppfattning inte de grundläggande förutsättningarna för denna kritik.

Stadsmuseet förordar därför att man antingen söker en ny plats för ett Nobelcenter eller att man ändrar programmet för ett Nobelcenter så att det ryms i en betydligt mindre byggnad som har förutsättningar att fungera i den befintliga kulturmiljön på Blasieholmsudden.

Den föreslagna byggnadens utformning

Stadsmuseet bedömer att David Chipperfield Architects förslag till byggnad för nytt Nobel center har stora arkitektoniska kvaliteter, både exteriört och interiört. Kvaliteter som även till stor del har behållit efter den senaste bearbetningen. Stadsmuseet anser att en byggnad med dessa kvaliteter och med ett så viktigt innehåll som ett Nobelcenter bör byggas på en plats där den kan komma till sin fulla rätt utan att begränsas av de kompromisser som ett så centralt och

känsligt stadsrum som Blasieholmen kräver. Även det talar för en annan lokalisering av Nobel center.

Om stadsbyggnadsnämnden ändå beslutar att det är lämpligt att gå vidare med det nu aktuella detaljplaneförslaget på Blasieholmsudden så anser Stadsmuseet att ytterligare anpassning till platsen behövs.

- Trots en sänkning av byggnadshöjden inför granskningsskedet är Stadsmuseets uppfattning att den föreslagna byggnadens höjd och den oartikulerade taklinjen gör att den får en mycket negativ inverkan på stadsbilden. Byggnadens totalhöjd är fortfarande högre än nästan alla omkringliggande byggnader och på grund av det platta taket blir fasadhöjden nästan 10 meter högre än till exempel Nationalmuseums fasad. Den raka taklinjen knyter byggnaden till citys moderna bebyggelse i stället för att anknyta till den omkringliggande stenstadens mer varierade taklandskap. Det gör att de olika stadsrummen blir mer svårlästa och att stadens olika karaktärer flyter samman. Stadsmuseet anser därför byggnadshöjden ska sänkas ytterligare och att takformen ska studeras vidare.
- Stadsmuseet anser att effekten av de föreslagna fasadmaterialet, metall och glas av olika typer, inte är tillräckligt utredd. Fasaderna riskerar att bli ge en alltför stark kontrast till den omkringliggande stenstadsbebyggelsen och öka de negativa effekter på omgivningen.

Tillfälligt skydd av befintlig bebyggelse på platsen

I förslaget till detaljplan anges att rivningslov inte krävs för befintliga byggnader. Om planen antas finns därmed en risk att de befintliga byggnaderna, som alla bedöms ha ett stort kulturhistoriskt värde, rivs efter planens antagande och att uppförandet av ett nytt Nobelcenter sedan dröjer eller inte alls blir av. För att undvika den risken bör byggnaderna ges ett skydd i detaljplanen som gäller fram till dess bygglov för en ny byggnad vunnit laga kraft.

Parkmark har blivit torg

Stadsmuseet noterar att det område som i samrådsskedet angavs som anlagd park i det nu aktuella förslaget anges som torg – utan att denna förändring närmare förklaras eller motiveras i planhandlingarna. Utan en förklaring eller motivering är det svårt att ta ställning till konsekvenserna av denna förändrade användningsbestämmelsen. Stadsmuseet anser att användningen bör preciseras tydligare i planen.

Kommentarer till miljökonsekvensbeskrivningen

Stadsmuseet anser att både miljökonsekvensbeskrivningen och ”Konsekvensbeskrivning för stadsbild och kulturmiljö” i de flesta fall på ett bra sätt redogör för detaljplanens konsekvenser för kulturmiljön. Det verkar dock som de negativa konsekvenserna för kulturmiljön genomgående har mildrats i miljökonsekvensbeskrivningens inledande sammanfattning. Det är även denna sammanfattning som används i planbeskrivningen. Utan en noggrann genomläsning av hela miljökonsekvensbeskrivningen kan det därför uppfattas som att de negativa konsekvenserna för kulturmiljön skulle bli mindre än vad de enligt miljökonsekvensbeskrivningens grundtext skulle bli. Stadsmuseet noterar också att många stycken i miljökonsekvensbeskrivningen har skrivits om sedan samrådet – även sådant som inte relaterar till de ändringar som har gjorts av planförslaget.

Stadsmuseet anser också att de vyer och siktlinjer som redovisas i konsekvensbeskrivningarna är allt för begränsade. Stadsmuseet kan förstå idén att samma vyer och siktlinjer ska användas genom hela planprocessen. Men för att kunna göra en slutlig bedömning av förslaget miljöpåverkan så behöver fler viktiga vyer och siktlinjer studeras. Allra helst skulle man i ett så här viktigt projekt bygga upp en modell i full skala för att i förväg kunna studera förslagets miljöpåverkan.

I några väsentliga stycken delar stadsmuseet inte heller den uppfattning som framförs i miljökonsekvensbeskrivningen och planbeskrivningen. I den reviderade miljökonsekvensbeskrivningen och planbeskrivningen står att detaljplanen innebär en måttlig förändring av stadsbilden. Stadsmuseet anser att påverkan på stadsbilden är stor. I miljökonsekvensbeskrivningen står också att ”Den varma fasadtonen som ses på illustrationerna anknyter till den omgivande bebyggelsen.” Stadsmuseet är av den bestämda uppfattningen att de föreslagna fasadmaterialet, metall och glas, tvärt om kraftigt kommer att kontrastera mot den omkringliggande stenstadsbebyggelsen.